

GUIDE

Anbringelse uden samtykke

Eksempler fra Ankestyrelsens praksis

Ankestyrelsen

GUIDE

Anbringelse uden samtykke

Eksempler fra Ankestyrelsens praksis

Ankestyrelsen

Titel	Guide - Anbringelse uden samtykke. Eksempler fra Ankestyrelsens praksis
Udgiver	Ankestyrelsen
ISBN nr	978-87-7811-074-9
Layout og foto	Identitet & Design A/S
Tryk	Scanprint A/S
Bestilling	Ankestyrelsen Amaliegade 25, Postboks 9080, 1022 København K Telefon 33 41 12 00, Telefax 33 41 14 00, E-mail ast@ast.dk
Hjemmeside	www.ast.dk

Indhold

Side	Afsnit
6	1. Indledning
7	2. Formål
8	3. Præsentation af indholdet – og sådan læses guiden
10	4. Generelt om anbringelse uden samtykke
14	5. Sager om anbringelse uden samtykke
14	5.a Sager hvor hovedårsagen til anbringelsen er forælders forhold
16	5.a.1 Begrænsede personlige ressourcer hos forælderen, herunder dårlig begavelse
19	5.a.2 Psykisk sygdom hos forælderen
20	5.a.3 Ustabil levevis
22	5.a.4 Alkohol- eller stofmisbrug, andet misbrug
24	5.a.5 Vold eller andre alvorlige overgreb fra forælders side
27	5.a.6 Anbringelse på risiko
31	5.b Sager hvor hovedårsagen til anbringelsen er barnets eller den unges forhold
32	5.b.1 Misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge
34	5.b.2 Andre adfærds- eller tilpasningsvanskeligheder hos barnet eller den unge
38	6. Sag om anbringelse af en ung, der er enig i anbringelsen
40	7. Sag om anbringelse med tvang trods samtykke
42	8. Sager med utilstrækkeligt grundlag for anbringelse uden samtykke
48	9. Sager hvor Ankestyrelsen, i modsætning til børn og unge-udvalget, vurderede, at grundlaget for anbringelse uden samtykke var tilstrækkeligt
54	10. Om begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses derhjemme
58	11. Foreløbige afgørelser
60	11.a Sag om akut behov
61	11.b Sag om manglende forsøg på at indhente samtykke
62	12. Oplysning af en børnesag med samtykke
67	13. Muligheder for at oplyse en børnesag uden samtykke

1 Indledning og baggrund

Ankestyrelsen er øverste klageinstans på velfærdsområdet og er en del af Velfærdsministeriet. Vi træffer afgørelse i ca. 19.000 klagesager hvert år – herunder ca. 400 klagesager på anbringelsesområdet.

Vi fastlægger den landsdækkende praksis på anbringelsesområdet ved blandt andet at offentliggøre principielle afgørelser. Desuden giver vi telefonisk vejledning, udarbejder praksisundersøgelser og statistikker samt skriver artikler i bladet ”Nyt fra Ankestyrelsen”. Alt sammen for at tilvejebringe viden og sikre, at en sag med samme betingelser får samme udfald – uanset hvor i landet borgeren bor. Se mere på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk.

Denne guide skal understøtte regeringens strategi om at styrke indsatsen over for de mest udsatte børn og unge under 18 år. Som led i strategien har Velfærdsministeriet ønsket, at Ankestyrelsen styrker vejledningen af kommunerne, når det gælder arbejdet med anbringelse uden samtykke, og dermed understøtter de kommunale myndigheders behandling af konkrete sager om anbringelse af børn og unge.

Guiden er finansieret af satspuljen og er et led i styrkelsen af vejledningsindsatsen.

2

Formål

Guiden har til formål at vejlede de kommunale sagsbehandlere yderligere i det ofte vanskelige skøn om, hvorvidt der er grundlag for anbringelse uden samtykke. Guiden omfatter dermed også spørgsmål som: Hvornår er der tale om ”åbenbar risiko for et barns eller en ungs sundhed eller udvikling”? Hvilke forhold kan være udslagsgivende for en anbringelse? Og hvad skal der til, før der er ”begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet”?

Derudover uddyber guiden muligheden for at indhente nødvendige oplysninger om et barns eller en ungs forhold – med eller uden samtykke fra forælderen og fra den unge selv, der er fyldt 15 år. Afsnittene om indhentning af oplysninger skal ses i sammenhæng med, at det er vigtigt at sikre, at en sag er tilstrækkeligt belyst, inden det for eksempel konkluderes, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for anbringelse uden samtykke.

Publikationens målgruppe er fortrinsvis de sagsbehandlere i kommunerne, der i det daglige beskæftiger sig med sager om særlig støtte til børn og unge under 18 år, hvor en anbringelse uden for hjemmet kan blive aktuel. Guiden retter sig desuden mod medlemmer af kommunernes børn og unge-udvalg.

3 Præsentation af indholdet – og sådan læses guiden

Guiden gennemgår det relevante regelsæt på området for anbringelse uden samtykke.

HOVEDINDHOLDET I GUIDEN BELYSES GENNEM EKSEMPLER FRA ANKESTYRELSENS PRAKSIS

- Hvornår er der åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade?
- Hvornår er der begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold hjemme?

For overskuelighedens skyld er eksemplerne opdelt efter den udslagsgivende årsag. Guiden giver desuden eksempler på situationer, hvor der ikke var tilstrækkeligt grundlag for anbringelse uden samtykke.

Betydningen af fælles forældremyndighed og informeret samtykke bliver kort gennemgået. Guiden beskriver desuden muligheden for at træffe en foreløbig afgørelse om at anbringe et barn eller en ung uden for hjemmet uden samtykke – og kravene i den forbindelse.

I et særskilt afsnit behandles oplysningsgrundlaget, herunder de forskellige kilder som kommunen kan benytte for at få en sag oplyst. Dertil kommer en beskrivelse af muligheden for at indhente nødvendige, eksisterende oplysninger om barnets eller den unges forhold uden forælders samtykke. Endelig beskriver guiden muligheden for at lade et barn eller en ung undersøge – med eller uden samtykke fra forælderen og den unge, der er fyldt 15 år.

Ved hvert eksempel er det oplyst, hvilke oplysninger/dokumenter, der blandt andet er anvendt ved vores afgørelse. Hvis § 50-undersøgelsen ikke er nævnt, skyldes dette, at vi i stedet har anvendt de underliggende dokumenter fra fagfolk ved afgørelsen.

Hvor ordet forælder er anvendt, forstås dette som indehaveren af forældremyndigheden, medmindre andet særskilt er nævnt.

Det skal understreges, at der alene er tale om eksempler, og at en anbringelse i hver enkelt sag beror på en konkret vurdering. Guiden skal derfor ses som et supplement til Socialministeriets vejledning nr. 3 til serviceloven af 5. december 2006 om særlig støtte til børn og unge og deres familier, Socialministeriets vejledning nr. 73 af 3. oktober 2006 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område samt til Ankestyrelsens vejledende virksomhed.

Det skal desuden bemærkes, at de angivne eksempler fortrinsvis er eksempler fra sager om førstegangsanbringelse af et barn eller en ung. Ved hvert eksempel er det oplyst, efter hvilken lovbestemmelse, afgørelsen er truffet.

4 Generelt om anbringelse uden samtykke

For at kunne anbringe et barn eller en ung uden samtykke er det et krav, at der er åbenbar risiko for, at dets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Der skal således ligge kvalificerede grunde bag en vurdering af, at et barns eller en ungs tilstand, eller de fremtidige opvækstbetingelser, indebærer en risiko for barnets eller den unges sundhed eller udvikling.

For at tydeliggøre hvornår der foreligger en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, har man i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1 til nr. 4, nævnt de forhold, der kan begrunde anvendelsen af reglerne om anbringelse uden samtykke. Der er her tale om forhold, der enten kun handler om forælderen, der hovedsageligt handler om barnet eller den unge, eller forhold der relaterer sig til både forælderen og barnet eller den unge.

Det er situationer, hvor

- Forælderen ikke formår at drage tilstrækkelig omsorg for, eller sikre behandling af barnet eller den unge
- Forælderen udsætter barnet eller den unge for vold eller andre alvorlige overgreb
- Barnet eller den unge udviser misbrugsproblemer, kriminel adfærd eller har andre svære sociale vanskeligheder
- Barnet eller den unge har adfærds- eller tilpasningsproblemer

Ofte er det dog en kombination af forhold hos både forælderen og barnet eller den unge, der ved en samlet vurdering fører til, at man vurderer, at der er åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade.

Samtidig er det en betingelse, at der er en begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses, mens barnet eller den unge fortsat bor hjemme.

Er forholdene tilstrækkeligt belyst?

Inden man som sagsbehandler konkluderer, om der er tilstrækkeligt grundlag for en anbringelse uden samtykke, er det vigtigt nøje at vurdere, om forholdene i familien er tilstrækkeligt undersøgt. Er der indhentet tilstrækkelige oplysninger og foretaget de nødvendige undersøgelser af barnet, den unge og/eller forælderen?

Det har blandt andet betydning i de situationer, hvor et igangværende støtteforløb for familien bryder sammen, for eksempel fordi familien ikke længere ønsker at modtage støtten eller at samarbejde om støtten.

Her er det vigtigt først nøje at overveje, om sagen er tilstrækkeligt oplyst, før det for eksempel konkluderes, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for en anbringelse uden samtykke. Vær opmærksom på, at undersøgelsen efter servicelovens § 50 forudsætter, at alle barnets eller den unges forhold er undersøgt. Guidens afsnit 13 beskriver mulighederne for at indhente oplysninger om barnet, den unge eller forælderen uden samtykke og muligheden for at iværksætte en undersøgelse af barnet eller den unge hos en læge eller psykolog – også selv om forælderen ikke ønsker at medvirke.

VED INDHENTELSE AF SAMTYKKE SKAL SAGSBEHANDLEREN VÆRE OPMÆRKSOM PÅ TRE TING

- Samtykket skal foreligge inden anbringelsen
- Der skal være tale om informeret samtykke, det vil sige at forælderen og den unge, der er fyldt 15 år skal give samtykke til selve formålet med anbringelsen
- Der er ingen formkrav til samtykket, men det er hensigtsmæssigt at få samtykket på skrift

Om samtykke

Udover de indholdsmæssige krav, er der en række krav til behandlingen af en sag om anbringelse uden samtykke, blandt andet kravet om at forsøge at få samtykke til anbringelsen fra indehaveren af forældremyndigheden og den unge, der er fyldt 15 år. Hvis der er fælles forældremyndighed, og kun den ene forælder giver sit samtykke, skal der træffes afgørelse om anbringelse uden samtykke overfor begge forældre.

Hvis forælderen og den unge har givet et informeret samtykke, kan det alligevel være nødvendigt at træffe en afgørelse om anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58, stk. 2, hvis hensynet til barnet eller den unge på afgørende måde taler for det. Det kan være situationer, hvor det er usikkert om samtykket holder, for eksempel fordi det er uklart, om forælderen fuldt ud har forstået retsvirkningerne af en anbringelse. [Læs mere om servicelovens § 58, stk. 2, i afsnit 7.](#)

Derudover er der mulighed for at anbringe en ung, der er fyldt 15 år og giver sit samtykke, selv om forælderen ikke vil give sit samtykke til anbringelsen. Det sker efter servicelovens § 58, stk. 3, der opstiller andre betingelser for en anbringelse. Her er det afgørende, at anbringelsen er af væsentlig betydning for hensynet til den unges særlige behov, og at problemerne ikke kan løses under den unges fortsatte ophold i hjemmet. Man er således ikke inde i de skærpede kriterier i servicelovens § 58, stk. 1. [Læs mere om servicelovens § 58, stk. 3, i afsnit 6.](#)

HVEM SKAL GIVE SAMTYKKE?

- Ved fælles forældremyndighed er det begge forældre
- Unge, der er fyldt 15 år

SERVICELOVENS § 58

Er der en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af

- 1) utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge,
- 2) vold eller andre alvorlige overgreb,
- 3) misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge eller
- 4) andre adfærds eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet, jf. § 52, stk. 3, nr. 8. Der kan kun træffes en afgørelse efter 1. pkt., når der er begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet.

Stk. 2. Når hensynet til barnet eller den unge på afgørende måde taler for det, kan børn og unge-udvalget beslutte, at barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet efter stk. 1, selv om forældremyndighedens indehaver og den unge giver samtykke til anbringelse efter § 52, stk. 3, nr. 8.

Stk. 3. Såfremt en ung, der er fyldt 15 år, erklærer sig enig i anbringelsen, kan børn og unge-udvalget uanset betingelserne i stk. 1 træffe afgørelse om at anbringe den unge uden for hjemmet, jf. § 52, stk. 3, nr. 8, når anbringelsen må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges særlige behov, og problemerne ikke kan løses under den unges fortsatte ophold i hjemmet.

Stk. 4. Afgørelser efter stk. 1-3 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 75, når betingelserne herfor er opfyldt.

5

Sager om anbringelse uden samtykke

Ofte vil der være flere årsager til en anbringelse. I det følgende er eksemplerne opdelt efter den udslagsgivende hovedårsag. Der er tale om årsager dels hos forælderen, dels hos barnet eller den unge.

5. a Sager, hvor hovedårsagen til anbringelsen er forælders forhold

Når forælderen ikke formår at drage tilstrækkelig omsorg for eller sikre behandling af barnet eller den unge, kan det skyldes flere forhold. Der kan være tale om manglende personlige ressourcer som følge af for eksempel dårlig begavelse, forstyrrelser i personligheden eller andre psykiske lidelser eller om manglende evne til at sikre stabile og forudsigelige ydre rammer for barnet eller den unge.

Under sidstnævnte kategori hører også, at forælderen ikke sikrer barnet eller den unge mod at blive udsat for vold eller andre alvorlige overgreb fra andre, eller at forælderen selv udsætter barnet eller den unge for overgreb. Endelig kan den manglende omsorgsevne skyldes et misbrug af for eksempel alkohol eller stoffer hos forælderen.

FORHOLD HOS FORÆLDEREN DER KAN FØRE TIL BESLUTNING OM ANBRINGELSE

- Udviser utilstrækkelig omsorg på grund af begrænsede personlige ressourcer
– formår ikke at skabe ro og tryghed
- Evner ikke at stimulere barnet regelmæssigt
- Egne behov er vigtigere end barnets behov
- Dårlig kontakt mellem forælderen og barn samt manglende voksenstyring
- Negativ overfor at modtage hjælp til at ændre adfærd
- Manglende forståelse for, at barnet har brug for hjælp eller manglende samarbejdsvilje
- Hurtigt skiftende sindsstemninger
- Psykiske sygdomme, der gør forælderen ude af stand til at udvise den fornødne omsorg
- Umodne og ustabile karaktertræk
- Vold mellem forældre
- Hyppige og uforudsigelige skift af opholdssted for barnet
- Manglende eller ustabil behandling af misbrug
- Manglende evne til at sørge for, at barnet møder stabilt i daginstitution eller skole
- Erkendelse af overgreb på barnet eller dom herfor
- Forælderen kan ikke, trods hjælp til sig selv eller støtte i hjemmet, udvikle tilstrækkelig forælderevne

De nævnte forhold er udledt af eksemplerne i afsnit 5.a.1 til 5.a.6.

5. a. 1 Begrænsede personlige ressourcer hos forælderen, herunder dårlig begavelse

Eksempel 1 - § 58, stk. 1, nr. 1

Forælder med begrænsede personlige ressourcer og vanskeligt ved at modtage hjælp

Anbringelse af søskendepar på henholdsvis 2½ og 1½ år. Forældrene var skilt. Moderen, der boede alene, havde forældremyndigheden. I Ankestyrelsen vurderede vi, at moderen på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kunne give børnene tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre dem den ro, forudsigelighed og stimulation, som de havde brug for. Vi henviste til, at moderen under optimale betingelser evnede mange ting som forælder. Dog fremgik det, at moderen let blev forstyrret og ofte af sine egne behov, hvilket påvirkede og begrænsede hendes evner som forælder. Der blev desuden henvist til, at det var usandsynligt, at moderen kunne fastholde en positiv

kontakt til børnene i længere tid ad gangen og til, at moderen havde meget svært ved at modtage hjælp til at ændre sin adfærd.

Det fremgik af sagen, at moderen blandt andet udviste manglende engagement og omsorg for børnene, samt at hun var aggressiv og udviste mangelfuld voksenstyring i situationer, hvor hun ikke havde indre såvel som ydre ro i dagligdagen.

Det fremgik desuden, at moderens manglende tillid, generelle negative holdning og konkurrencebetonede adfærd vanskeliggjorde hendes mulighed for at modtage hjælp til at ændre sin adfærd.

Som dokumentation i sagen blev der blandt andet brugt oplysninger fra § 50-undersøgelse, udtalelser fra sundhedsplejerske samt dagpleje, erklæring om pædagogisk-psykologisk observation og vurdering af familien fra familieop-

holdssted. Desuden statusrapporter vedrørende børnene fra familieopholdssted, statusattest om børnene fra egen læge samt psykologisk personlighedsprofil på moderen.

Eksempel 2 - § 58, stk. 1, nr. 1

Forældre med begrænsede personlige ressourcer og mange interne konflikter

Anbringelse af 1-årig dreng. Samlevende forældre med fælles forældremyndighed. I Ankestyrelsen vurderede vi, at moderen på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kunne give drengen tilstrækkelig omsorg og pleje i dagligdagen og sikre ham den ro, tryghed og forudsigelighed, som han havde brug for. Selvom moderen var meget glad for drengen og kunne vise ham stor omsorg, vurderede vi, at hun havde vanskeligt ved at fokusere og være tilstrækkeligt nærværende på egen hånd. Vi vurderede samtidig, at faderen ikke havde de fornødne ressourcer til at tage sig af drengen. Vi henviste til, at moderen havde en utilpasset

social adfærd, at hun opførte sig meget impulsivt og let blev frustreret. Vi henviste desuden til, at faderen i strukturerede rammer på en mekanisk måde evnede at varetage den praktiske omsorg for drengen, men at han ikke kunne indleve sig i drengens behov. Endelig henviste vi til faderens personlighedsstrukturelle problemer i form af ængstelige og dependente træk og til forældrenes mange interne konflikter, som de ikke formåede at skærme drengen for.

Det fremgik af sagen, at moderens sindsstemning hurtigt kunne skifte fra smil og glæde til enten voldsomme vredesudbrud, angst eller tristhed, hvilket var en meget ustabil faktor i hendes omsorg for drengen. Familien havde siden fødslen været indskrevet på en familieinstitution. Det fremgik, at drengen kunne være svær at få kontakt med, samt at han ikke reagerede, når forældrene havde konflikter.

Dokumentationen i sagen bestod blandt andet af oplysninger fra kommunens journal, observation fra barselsgangen, udtalelse fra sundhedsplejerske, udtalelse fra døgninstitutionen, orientering fra en social døgnvagt, udtalelser fra psykolog om drengen og forældrene samt udtalelse fra socialrådgiver vedrørende samarbejdet med forældrene.

Eksempel 3 - § 58, stk. 1, nr. 1

Umoden forælder med begrænsede personlige ressourcer, og vanskeligt ved at modtage hjælp

Anbringelse af søskendepar på henholdsvis 5 og 3 år. Moderen, der boede alene, havde forældremyndigheden. I Ankestyrelsen vurderede vi, at moderen på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kunne give børnene tilstrækkelig omsorg, tryghed, stimulation og støtte i dagligdagen. Vi henviste til, at moderen var umoden og havde vanskeligt ved at sætte sig ind i og tilgodese børnenes behov, ligesom hun havde svært ved at sætte grænser overfor

børnene og fastholde grænserne. Desuden henviste vi til, at moderen havde urealistiske forventninger til børnene og svært ved at få kontakt til dem. Endelig henviste vi til, at moderen havde svært ved at tage imod råd og vejledning samt svært ved at profitere af de iværksatte støtteforanstaltninger i form af sundhedsplejerske og hjemmehos-støtte.

Det fremgik af sagen, at børnene var meget opmærksomme på moderen og hendes sindstemninger, og at moderen ikke formåede at reagere relevant i forhold til børnenes behov og deres forsøg på kontakt. Endvidere var moderen uforstående overfor bekymringerne for børnene.

Som dokumentation i sagen blev blandt andet brugt oplysninger fra § 50-undersøgelse og fra kommunens journal, desuden underretning fra børneinstitutionen, udtalelse fra hjemmehos-teamet, udtalelser fra børnenes institution samt statusattest fra egen læge om børnene.

5. a. 2 Psykisk sygdom hos forælderen

Eksempel 4 - § 58, stk. 1, nr. 1

Forældre, med kaotisk samliv, og hvor den ene forælder havde depressioner og paranoid personlighedsstruktur, den anden nedsat funktionsniveau
Anbringelse af pige på 7 ½ år. Samlevende forældre med fælles forældremyndighed. I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene ikke i nødvendigt omfang var i stand til at varetage omsorgen for pigen i hjemmet, herunder sikre at pigen fik den tryghed, forudsigelighed samt stimulation, støtte og pleje, som hun havde brug for. Pigen var beskrevet som forsigtig og sårbar, med særlige sociale og kognitive behov.

Vi lagde vægt på oplysningerne om moderens periodiske depressioner og paranoide personlighedsstruktur. Vi henviste til, at moderen flere gange havde forladt hjemmet i flere dage med barnet og til, at moderen havde forsøgt selvmord. Vi lagde desuden vægt på faderens vekslende kognitive funktionsniveau og på hans indlæringsevne, der var lidt under normalområdet.

Det fremgik af sagen, at forældrene havde haft et kaotisk samliv, der blandt andet havde været præget af gensidig vold.

Dokumentationen i sagen bestod blandt andet af oplysninger fra sygehus, fra psykiatrisk afdeling, fra kommunens journal og fra neuropsykologisk undersøgelse. Dertil kom oplysninger fra støttepædagog og familiekonsulent, oplysninger fra pigens skole samt fra plejefamilien.

5. a. 3 Ustabil levevis

Eksempel 5 - § 58, stk. 1, nr. 1

Forældre, der ikke kunne give børnene en stabil dagligdag, herunder stabil skolegang

Anbringelse af to drenge på henholdsvis 8 og 9 år. Forældrene havde fælles forældremyndighed, men boede hver for sig. I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene ikke i nødvendigt omfang var i stand til at varetage omsorgen for drengene under ophold i hjemmet, herunder sikre at drengene fik den struktur, stabilitet og forudsigelighed, som de havde brug for. Vi lagde vægt på oplysningerne om, at drengene igennem flere år havde haft en ustabil dagligdag, hvor de hyppigt og uforudsigeligt havde boet på skift mellem forældrene og en plejefamilie – og på oplysninger om, at drengene mistrivedes.

Vi lagde desuden vægt på, at drengene havde haft meget fravær fra skole og sfo, og at faderen ikke havde samarbejdet om den familiebehandling, der var blevet sat i værk.

Som dokumentation i sagen blev brugt oplysninger fra blandt andet børnenes skole og sfo, psykologudtalelser om drengene, samt oplysninger fra en familieplejekonsulent.

Eksempel 6 - § 58, stk. 1, nr. 1

Forælder med psykisk sygdom, ustabil levevis, alkoholproblemer og mange skiftende adresser

Anbringelse af to piger på 12 ½ år. Moderen havde forældremyndigheden, faderen var død. I Ankestyrelsen vurderede vi, at moderen ikke i nødvendigt omfang var i stand til at varetage omsorgen for pigerne under ophold i hjemmet, herunder sikre at pigerne fik den ro, tryghed, stimulation og støtte, som de havde brug for. Årsagen var, at moderen på grund af psykisk sygdom og ustabil levevis ikke kunne give pigerne tilstrækkelig omsorg i dagligdagen. Vi henviste til, at moderen havde et alkoholproblem, havde mange skiftende adresser, og at hun i perioder ikke havde opholdt sig i hjemmet. Dertil kom, at hun havde en personlighedsforstyrrelse og var meget svingende i sin sindstilstand. Moderen var nu startet i misbrugsbehandling og ville gerne samarbejde med kommunen.

Det fremgik af sagen, at moderen havde afsonet nogle fængselsstraffe, ligesom hun havde forsøgt selvmord flere gange. Forvaltningen havde gennem flere år modtaget en del underretninger om de to piger fra naboer, skolen og en eftermiddagsafslutningsfamilie. Pigerne var begge beskrevet som indelukkede, men vellidte af de jævnaldrende. Den ene pige havde skolefaglige vanskeligheder, men de havde begge muligheder for at klare sig godt med den rette støtte.

Som dokumentation i sagen var brugt oplysninger fra blandt andet familieplejen og en statusattest vedrørende moderen. Desuden blev der brugt oplysninger om moderen fra læge og sygehus, oplysninger fra en § 50-undersøgelse, underretning fra en privatperson samt udtalelser fra pigernes skole.

5. a. 4 Alkohol- eller stofmisbrug, andet misbrug

Eksempel 7 - § 58, stk. 1, nr. 1

Forældre med flerårigt misbrug af alkohol

Anbringelse af pige på 4 ½ år. Forældrene var gift. I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene ikke i nødvendigt omfang var i stand til at varetage omsorgen for pigen under ophold i hjemmet samt sikre, at hun fik den struktur og stabilitet, som hun havde brug for. Vi lagde vægt på oplysninger om forældrenes flerårige misbrug af alkohol, der to gange tidligere havde ført til, at det havde været nødvendigt at anbringe pigen uden for hjemmet. Desuden lagde vi vægt på oplysninger fra en social døgnvagt om forældrenes og hjemmets tilstand ved et hjemmebesøg og på, at forældrene ikke havde overholdt iværksat behandling for deres misbrug.

Endelig lagde vi vægt på, at pigen i en lang periode havde måttet bo på skift i Danmark og et andet land - samt på pigens behov for faste rammer og struktur i hverdagen.

Som dokumentation i sagen blev der brugt oplysninger fra blandt andet § 50-undersøgelse og fra kommunens journal, rapporter fra social døgnvagt, oplysninger fra alkoholenhed og en udtalelse fra pigens anbringelsessted.

Eksempel 8 - § 58, stk. 1, nr. 1

Forældre med alkohol- og stofmisbrug samt psykiske vanskeligheder

Anbringelse af pige på 6 ½ år. Forældrene havde fælles forældremyndighed, men forældrene boede kun sammen i perioder. I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene ikke i nødvendigt omfang var i stand til at varetage omsorgen for pigen under ophold i hjemmet, herunder sikre at pigen fik den tryghed, forudsigelighed og stimulation, som hun havde brug for. Vi lagde vægt på, at moderen på grund af begrænsede personlige ressourcer og en ustabil måde at leve på ikke kunne give pigen tilstrækkelig omsorg i dagligdagen. Vi lagde vægt på faderens begrænsede personlige ressourcer samt hans alkohol- og stofmisbrug. Vi henviste desuden til, at moderen havde en personlighedsforstyrrelse med umodne og ustabile karaktertræk. Hun modtog medicin og var i antabusbehandling, men var ikke altid stabil i sin behandling. Vi lagde vægt på, at faderen

havde alvorlige psykiske vanskeligheder samt misbrugsproblemer og at han var ustabil i sine behandlingsforløb. Dertil kom, at forældrene havde haft et konfliktfyldt forhold med voldsepisoder, som pigen havde overværet. Vi henviste endelig til, at forældrene havde vanskeligt ved at erkende behovet for støtte og ved at gennemføre, hvad der blev aftalt.

Det fremgik af sagen, at pigen viste tegn på understimulering og umodenhed, og at hun var beskrevet som ikke alderssvarende. Moderen var tilknyttet distriktspsykiatrien, og faderen afsonede en fængselsdom.

Som dokumentation i sagen blev der brugt oplysninger fra blandt andet distriktspsykiatrien, fra et erhvervscenter, fra en speciallægeerklæring vedrørende faderen, samt en politirapport. Der blev desuden inddraget udtalelser fra pigens skole.

5. a. 5 Vold eller andre alvorlige overgreb fra forælders side

Efter Ankestyrelsens praksis forudsætter anvendelsen af reglen i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 2, dels at det er indehaveren af forældremyndigheden, der har begået volden eller overgrebet, dels at den pågældende enten har erkendt at have begået volden eller overgrebet eller er blevet dømt for det.

Eksempel 9 - § 58, stk. 1, nr. 1.

Nr. 2 taget af ved vores behandling

Sag, med grundlag for anbringelse, men hvor servicelovens § 58, stk. 1, nr. 2, ikke kunne anvendes

Anbringelse af 15 år gammel pige. Faderen havde forældremyndigheden. I Ankestyrelsen vurderede vi, at den unge havde et særligt behov for at blive støttet og guidet i dagligdagen på grund af betydelige vanskeligheder i form af følelsesmæssige problemer, vanskeligheder af betydning for indlæringen samt opmærksomhedsforstyrrelse og neuropsykologiske vanskeligheder. Faderen havde begrænsede personlige ressourcer og kunne ikke give den unge pige

tilstrækkelig omsorg i dagligdagen. Han var heller ikke i stand til at sikre hende den støtte og behandling, som hun på grund af sine vanskeligheder havde brug for. Vi henviste til pigens følelsesmæssige vanskeligheder i form af stærk angst for faderen, depressive tanker og følelser samt en opmærksomhedsforstyrrelse. Hertil kom kognitive og neuropsykologiske vanskeligheder. Vi henviste desuden til, at nogle af hendes vanskeligheder kunne tilskrives opvækstforholdene. Endelig henviste vi til, at faderen var beskrevet som dårligt integreret i Danmark, og at han havde vanskeligt ved at samarbejde om hjælp til at løse datterens problemer. Fa-

deren havde ikke tilstrækkelig forståelse for alvoren i pigens problemer og behov, og blev beskrevet som fastlåst i sin egen opfattelse af verden. Vi fandt, i modsætning til kommunens børn og unge-udvalg, ikke grundlag for at anvende servicelovens bestemmelse om vold eller andre alvorlige overgreb, da faderen hverken havde erkendt vold eller andre alvorlige overgreb over for den unge og ikke var dømt for det. Imidlertid var der et andet grundlag for anbringelse.

Det fremgik af sagen, at familien var kommet til Danmark i 2001, og at der periodevis siden 2003 havde været iværksat forskellige støtteforanstaltninger til familien, blandt andet i form af støttefamilie til pigens og psykologhjælp til faderen. Pigen havde fortalt om grænseoverskridende handlinger fra faderens side.

Dokumentationen i sagen bestod blandt andet af journalnotater og e-mails fra kommunens familieafdeling og ungekontakt om kontakten med pigens og faderens, dertil kom skoleudtalelser, psykologisk undersøgelse af pigens samt udtalelser fra hendes børne- og ungdomspension.

Eksempel 10 - § 58, stk. 1, nr. 1 og 2.

Forælder dømt for at have rusket barnet – service-
lovens § 58, stk. 1, nr. 2, kunne anvendes

Anbringelse af 10 måneder gammel dreng. Forældrene var gift og havde fælles forældremyndighed. I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene ikke kunne give drengen tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre ham den ro og tryghed, som han havde brug for. Årsagen var forældrenes begrænsede personlige ressourcer og psykisk sygdom – desuden det faktum, at faderen var dømt for at have udsat drengen for et alvorligt overgreb. Vi lagde endvidere vægt på, at drengen var født med en hjertefejl og derfor havde et særligt behov for omsorg i et roligt og beskyttende miljø.

Det fremgik af sagen, at faderen på grund af psykisk lidelse havde været indlagt i alt 24 gange på psykiatrisk afdeling. Herudover havde han været under tilsyn fra Kriminalforsorgen og været i alkoholbehandling. Han var dømt for at have rusket drengen.

Som dokumentation i sagen brugte vi blandt andet en psykologisk undersøgelse af moderen samt en statusbedømmelse fra en læge og udtalelse fra kriminalforsorgen vedrørende faderen. Desuden udtalelser fra sundhedsplejerske, udtalelse fra opholdsstedet vedrørende drengen samt journaloplysninger, udtalelse og udskrivningsbrev fra hospitalet.

5. a. 6 Anbringelse på risiko

Med udtrykket “anbringelse på risiko” menes anbringelse af børn og unge, der endnu ikke udviser et behov for støtte, men hvor forældrens forhold, for eksempel forældrens hidtidige forvaltning af forælderrollen, gør, at der er åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed og udvikling vil lide alvorlig skade.

Det er således ikke en betingelse for at anbringe et barn eller en ung uden samtykke, at der allerede er indtruffet en alvorlig skade på barnet eller den unge. En åbenbar risiko for alvorlig skade på sundhed eller udvikling vil for eksempel kunne foreligge hos helt små børn, hvis det fastslås, at forælderen er helt ude af stand til at tage vare på barnet – måske på grund af tidligere adfærd over for søskende til barnet. Det er således vigtigt at være opmærksom på forældrens forhistorie i forhold til ældre søskende til barnet.

Også i andre situationer, hvor det ud fra det foreliggende materiale må forudses, at forebyggende foranstaltninger i hjemmet ikke er tilstrækkelige til at sikre, at barnet eller den unge får den fornødne omsorg og pleje, vil der ud fra de eksisterende oplysninger kunne træffes afgørelse om anbringelse uden for hjemmet.

Eksempel 11 - § 58, stk. 1, nr. 1

Anbringelse af spædbarn, hvor forældrene hverken hver for sig eller sammen kunne drage omsorg for et barn, og hvor et ældre barn var anbragt

Anbringelse af to måneder gammel pige. Forældrene var samlevende, og der var fælles forældremyndighed over datteren. I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kunne give pigen tilstrækkelig omsorg og pleje i dagligdagen og sikre hende den tryghed, forudsigtelighed, stimulation og støtte, som hun havde brug for. Vi henviste til, at moderen intelligensmæssigt var placeret i sinkeområdet, hvilket prægede hendes personlighed. Moderen var underlagt situationsbestemt stress og havde på grund af sin psykiske umodenhed tendens til at reagere abrupt og impulsivt, ligesom hun let mistede kontrollen. Endvidere oversimplificerede moderen verden omkring hende og manglede evnen til at opsamle erfaringer.

Moderen havde ingen empatisk indlevelsessevne og havde reducerede evner for at indgå i samspil med andre mennesker. Vi henviste desuden til, at faderen havde en ringe udviklet social intelligens og manglede alderssvarende psykiske strukturer, herunder forsvarsmekanismer og alderssvarende løsningsmuligheder. Faderen blev nemt påvirket af stress, reagerede hurtigt med vrede og angst og mistede let overblikket. Faderen havde fokus på at tilfredsstille sine egne behov uden hensyn til eventuelle omkostninger for andre. Han manglede empatiske evner og evnen til at indgå i tætte relationer. Endelig henviste vi til, at forældrene i forvejen havde et barn, som var anbragt uden for hjemmet uden samtykke.

Det fremgik af sagen, at moderen – selv med massiv støtte – på ingen måde havde evnet at sørge for basal omsorg for den ældre søskende, der i dag var behandlingskrævende og tidligt følelsesmæssigt skadet. Der var gennemført nye forældrevegneundersøgelser af forældrene. Undersøgelserne konkluderede, at parret hverken hver for sig eller sammen havde de fornødne kompetencer, der gjorde dem i stand til at fungere som primære omsorgspersoner for et barn.

Som dokumentation i sagen blev der henvist til en social- og udviklingsbeskrivelse af moderen fra et børne- og ungecenter samt til en udtalelse og erklæring om moderen fra en psykolog. Der blev desuden henvist til kommunens socialfaglige undersøgelse, en forældrekompetenceundersøgelse og afgørelsen fra Ankestyrelsen vedrørende pigens ældre søskende.

Eksempel 12 - § 58, stk. 1, nr. 1

Anbringelse af spædbarn, hvor 5 ældre søskende i forvejen var anbragt

Anbringelse af seks måneder gammel dreng. Forældrene var samboende, men ikke gift. Moderen havde forældremyndigheden over drengen. I Ankestyrelsen vurderede vi, at drengen ligesom sine øvrige fem søskende ville blive fejludviklet hjemme hos moderen. Vi lagde vægt på, at moderen ikke havde kunnet give de fem øvrige børn tilstrækkelig omsorg og pleje i dagligdagen og sikre dem den tryghed, forudsigelighed og stimulation, som børnene havde brug for. Vi henviste til, at de øvrige fem søskende alle manglede sociale færdigheder og havde alvorlige følelsesmæssige skader på grund af manglende omsorg i hjemmet. Flere af de ældre søskende fremstod som behandlingskrævende.

Vi lagde endvidere vægt på, at det ikke havde været muligt at etablere et samarbejde med moderen omkring den lille dreng, og at moderen

ikke havde reageret på kommunens breve og indkaldelser til møder.

Det fremgik af sagen, at moderen ikke havde ønsket at komme med oplysninger om sønnen, og at han formentlig var født hjemme. Forældrene havde levet afsondret, og de øvrige søskende havde været afskåret fra anden kontakt – herunder skolegang. Endvidere havde en af de ældre søskende sukkersyge, og forældrene var udeblevet fra kontroller med videre.

Som dokumentation i sagen blev der brugt tidligere afgørelser fra Ankestyrelsen samt domme fra Østre Landsret vedrørende de øvrige søskende, desuden psykologiske undersøgelser, lægeudtalelser samt undersøgelsesrapporter fra børnerådgivning vedrørende de øvrige søskende. Endelig blev der henvist til underretning fra kommunens børnerådgivning, kommunens breve til forældrene om indkaldelser til møder og kommunens journalnotat af samtale med moderen.

5. b Sager, hvor hovedårsagen til anbringelsen er barnets eller den unges forhold

En anbringelse uden for hjemmet kan også skyldes, at barnets eller den unges egne vanskeligheder i sig selv er så omfattende, at et indgreb fra kommunens side er nødvendigt. Det drejer sig om børn eller unge med indlærings- og skoleproblemer eller med kriminel adfærd. Der kan også være tale om andre adfærds- eller tilpasningsproblemer, hvor en flerhed af faktorer tilsammen udgør en åbenbar risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Der kan således ske en anbringelse uden for hjemmet med udgangspunkt i barnets eller den unges egne forhold. Men som det også fremgår af nedenstående eksempler, er det ofte en kombination af utilstrækkelig omsorg fra forældrens side og særlige vanskeligheder hos barnet eller den unge, der danner grundlaget for anbringelsen.

FORHOLD HOS BARNET ELLER DEN UNGE, DER KAN FØRE TIL BESLUTNING OM ANBRINGELSE

- Udtalte sociale problemer nødvendiggør ophold i professionelt døgnregi
- Adfærdsforstyrrelser og brud på sociale normer
- Misbrug og/eller kriminel adfærd
- Store følelsesmæssige vanskeligheder

De nævnte forhold er udledt af eksemplerne i afsnit 5.b.1 til 5.b.2.

5. b. 1 Misbrugsproblemer, kriminel adfærd eller andre sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge

Eksempel 13 - § 58, stk. 1, nr. 1, 3 og 4

Ung med mangeårigt stofmisbrug og megen kriminalitet i form af tyveri, vold med mere

Anbringelse af 17-årig dreng. Forældrene havde fælles forældremyndighed, men boede ikke sammen. I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kunne give drengen tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre ham den forståelse og behandling, som han på grund af sine adfærdsproblemer havde brug for. Vi henviste til, at moderen ikke formåede at motivere ham og vise forståelse for hans behov i tilstrækkelig grad til at holde ham fra stoffer og kriminel adfærd. Vi henviste desuden til, at faderen havde været meget fraværende under drengens opvækst og ikke havde været i stand til at samarbejde om MST-behandling i forbindelse med

drengens hjemgivelse. Vi henviste desuden til, at drengen havde et mangeårigt stofmisbrug og havde deltaget i megen kriminalitet i form af tyveri og vold med videre. Han havde endvidere en dårlig impuls kontrol, der blev meget forringet, når han indtog stoffer. Han fejlvurderede ofte situationer og mennesker, hvilket gav ham en uhensigtsmæssig adfærd.

Som dokumentation i sagen blev der brugt oplysninger fra blandt andet § 50-undersøgelse, psykologerklæringer og statusattest vedrørende drengen, desuden oplysninger om drengen fra et tidligere anbringelsessted, straffeattest vedrørende drengen, månedsrapport vedrørende familiebehandling, samt diverse journalnotater vedrørende familien.

Eksempel 14 - § 58, stk. 1, nr. 1, 3 og 4

Svagt begavet ung med udtalte sociale problemer og kriminel adfærd

Anbringelse af 16-årig dreng. Samboende for-

ældre med fælles forældremyndighed. I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene på grund af utilstrækkelig indsigt i og forståelse af drengens vanskeligheder og behov ikke kunne give ham tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre ham den støtte og behandling, som han havde brug for. Årsagen var desuden, at drengen på grund af udtalte sociale problemer og kriminel adfærd havde brug for en professionel indsats, mens han boede et andet sted.

Vi henviste til, at drengen var en svagt begavet dreng med adfærdsmæssige og sociale vanskeligheder. Han kunne ikke overskue og gennemskue følgerne af egne og andres handlinger og var derfor i stor risiko for at blive udnyttet af andre, samtidig med at han gerne gik andres ærinde. Drengen havde angiveligt været involveret i adskillige kriminelle forhold inden anbringelsen. Drengens vanskeligheder krævede fortsat socialpædagogisk behandling i et professionelt miljø, der kunne tilbyde ham den

støtte i faste og strukturerede rammer, som var nødvendig for hans fortsatte positive udvikling og for at forhindre, at han igen blev involveret i kriminalitet. Vi henviste desuden til, at forældrene ikke havde tilstrækkelig forståelse for drengens behov for behandling.

Det fremgik af sagen at forældrene havde vanskeligt ved at samarbejde med kommunen omkring drengens problemer, og den konsulentstøtte som gennem 1½ år havde været iværksat i hjemmet havde ikke afhjulpet problemerne.

Som dokumentation i sagen blev der brugt oplysninger fra blandt andet politirapporter vedrørende afhøring af drengen, underretning fra drengens skole, standpunktsvurdering fra drengens skole, observations- og statusskrivelser fra drengens socialpædagogiske opholdssted, samt skrivelse vedrørende neuropsykologisk og neuropædagogisk supervision af drengen.

5. b. 2 Andre adfærds- eller tilpasningsvanskeligheder hos barnet eller den unge

Eksempel 15 - § 58, stk. 1, nr. 1 og 4

Barn med følelses- og adfærdsmæssige vanskeligheder samt behov for professionel behandling uden for hjemmet

Anbringelse af dreng på 6 år. Moderen, der boede alene, havde forældremyndigheden. I Ankestyrelsen vurderede vi, at moderen på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kunne give drengen tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre ham den tryghed, forudsigelighed, stimulation og støtte som han særligt havde brug for. Vi vurderede endvidere, at moderen ikke havde den nødvendige forståelse for drengens vanskeligheder, ligesom hun havde svært ved at tilsidesætte sine egne behov til fordel for drengens. Drengen var beskrevet som en behandlingskrævende dreng, der havde nogle følelses- og adfærdsmæssige vanskeligheder. Han havde derfor brug for pro-

fessionel behandling, mens han boede et andet sted. Vi henviste til, at moderen var styret af sin egen sindsstemning og sine egne følelser, ligesom hun havde store følelsesmæssige vanskeligheder. Endelig henviste vi til, at drengen havde behov for særlig voksenstøtte og opmærksomhed.

Det fremgik af sagen, at drengen var meget svingende humørmæssigt, ligesom han bag den glade facade var meget angstfyldt. Han kunne være meget urolig og usammenhængende og havde brug for voksenhjælp til at regulere sine følelser. Moderen var diagnosticeret med en emotionel ustabil personlighedsstruktur af borderlinetype, og hun havde haft langvarige depressive symptomer.

Som dokumentation i sagen blev blandt andet brugt oplysninger fra § 50-undersøgelse, psykiatrisk speciallægeerklæring om moderen, udtalelse fra psykolog om drengen, udtalelse samt underretning fra børnehaven, udtalelse fra familiecentret om samspillet mellem moderen og drengen, udtalelse fra egen læge om drengen samt udtalelse fra jobcentret om moderen.

Eksempel 16 - § 58, stk. 1, nr. 1 og 4

Sart og ikke aldersvarende barn, med behov for særlig stimulation

Anbringelse af en dreng på 2½ år. Samlevende forældre med fælles forældremyndighed. I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kunne give drengen tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre ham den tryghed, forudsigelighed og stimulation, som han havde brug for. Vi vurderede endvidere, at drengen på grund af følelsesmæssige problemer havde brug for behandling i et professionelt miljø. Endelig vurderede vi, at faderen på grund af sit periodevise misbrug af alkohol ikke kunne være en stabil omsorgsperson i drengens liv.

Vi henviste til, at moderen ikke formåede at stimulere drengen følelsesmæssigt og kognitivt. Hun evnede heller ikke at tage imod vejledning og bruge den i sin måde at drage omsorg for drengen på. Hun havde således udviklet en re-

lation til drengen, der var usund og meget lidt givende for ham. Vi henviste desuden til, at faderen var præget af sit mangeårige misbrug af alkohol. Han evnede ikke i tilstrækkelig grad at indleve sig i andre mennesker og skabe en forudsigelig og tryk hverdag for drengen.

Endelig henviste vi til, at drengen ikke var alderssvarende på en række områder, og at han derfor havde brug for særlig stimulation. Han var beskrevet som et sart barn, der i usædvanlig grad tilpassede sig omgivelserne. Han havde brug for en tryk og forudsigelig hverdag, hvor de voksne omsorgspersoner stimulerede og støttede ham. Det fremgik af sagen, at drengen ikke var alderssvarende sprogligt, sprogforståelsesmæssigt, socialt og motorisk. Han var en forsigtig og tilbageholdende dreng, der ikke gjorde meget opmærksom på sig selv, ligesom han ikke havde nogen forventninger til moderen.

Som dokumentation i sagen blev blandt andet brugt udtalelse fra vuggestuen om drengen, udtalelse fra familiebehandlingssted om moderen og drengen, forældreevneundersøgelse af faderen, status fra egen læge om faderen og status fra egen læge om drengen.

Eksempel 17 - § 58, stk. 1, nr. 1 og 4

Barn med udtalte sociale- og følelsesmæssige problemer og begyndende kriminalitet

Anbringelse af pige på 14 år. Moderen, der boede alene, havde forældremyndigheden. I Ankestyrelsen vurderede vi, at pigen på grund af udtalte sociale problemer havde brug for en professionel indsats, mens hun boede et andet sted. Vi vurderede endvidere, at moderen på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kunne give pigen tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre hende den behandling, som hun på grund af adfærds- og følelsesmæssige problemer havde brug for. Vi henviste til, at pigen var en pige med sociale og følelsesmæssige problemer, der nødvendiggjorde behandlingsmæssige tiltag i trygge og forudsigelige rammer. Vi henviste desuden til, at pigen gennem nogen tid havde udviklet adfærdsforstyrrelser med klare brud på sociale normer. Hun udeblev fra skoleundervisning, stak af hjemmefra og havde desuden deltaget i forskellige former for kriminalitet. Endelig hen-

viste vi til, at moderen ikke var i stand til at sikre pigen en opvækst i faste og strukturerede rammer, som var en forudsætning for hendes udvikling og en nødvendighed for, at hun ikke skulle blive yderligere involveret i kriminalitet.

Det fremgik af sagen, at pigen virkede trist og opgivende. Hun kom i konflikt med både elever og lærere. Hun havde gennem længere tid haft psykosomatiske smerter. Hun havde følelsesmæssige kontaktvanskeligheder i forhold til voksne og var meget egenrådig med stor selvkontrol. Moderen havde givet op i forhold til pigen og havde smidt hende ud hjemmefra.

Som dokumentation i sagen blev blandt andet brugt oplysninger fra § 50-undersøgelse samt fra kommunens journalark, desuden ressourceprofil på moderen, udtalelse fra skole og ungdomsklub om pigen, vagtjournal fra en social døgnvagt, afhøringsrapport fra politiet om pigen, brev fra pigen samt underretning fra pigens skole.

6 Sag om anbringelse af en ung, der er enig i anbringelsen

Det er ikke altid, at forælderen og den unge er enige om, hvordan problemerne løses. Der kan være tale om sager, hvor den unge ønsker at være anbragt uden for hjemmet, men hvor forælderen ikke vil give et samtykke til anbringelsen, og hvor de skærpede krav i servicelovens § 58, stk. 1, for en anbringelse uden samtykke ikke er opfyldt.

SERVICELOVENS § 58, stk. 3

Såfremt en ung, der er fyldt 15 år, erklærer sig enig i anbringelsen, kan børn og unge-udvalget uanset betingelserne i stk. 1 træffe afgørelse om at anbringe den unge uden for hjemmet, jf. § 52, stk. 3, nr. 8, når anbringelsen må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges særlige behov, og problemerne ikke kan løses under den unges fortsatte ophold i hjemmet

FORHOLD, DER KAN BEGRUNDE ANBRINGELSEN AF EN UNG – MED DEN UNGES, MEN UDEN FORÆLDERENS SAMTYKKE

- Langvarige uoverensstemmelser i hjemmet mellem den unge og forælderen har fastlåst situationen
- Behovet for voksenkontakt kan ikke dækkes af forælderen
- Familien har ikke ønsket hjælp til at løse problemet
- Problemet er af et sådant omfang eller af en sådan alvor, at det ikke kan løses i hjemmet

De nævnte forhold er udledt af eksempel 18

Eksempel 18 - § 58, stk. 3

Umoden ung. Uoverensstemmelser mellem den unge og forælderen

Anbringelse af en 16-årig dreng. Faderen havde forældremyndigheden. I Ankestyrelsen vurderede vi, at det var af væsentlig betydning, at drengen blev anbragt uden for hjemmet, da problemerne ikke kunne løses under ophold i hjemmet. Vi lagde vægt på, at der gennem længere tid havde været uoverensstemmelser i hjemmet mellem faderen og drengen, hvilket havde medført den aktuelle fastlåste situation. Vi lagde desuden vægt på, at drengen af hensyn til den videre udvikling af hans personlighed havde behov for struktur, faste rammer og tæt voksenkontakt for at blive mere moden.

Det fremgik af sagen, at faderen gik til samtaler hos en psykiater, og at drengen ligeledes var psykologisk udredt og fremstod med nogle alvorlige sociale mangler i sin omgang med andre. Drengen havde tidligere været involveret

i vold, men var ikke sigtet på grund af sin alder. Familien blev i den forbindelse henvist til samtaler i en ungdomsrådgivning, men ønskede selv at løse problemerne.

Som dokumentation i sagen anvendte vi blandt andet statusbedømmelse fra faderens psykiater, psykologudtalelse om drengen, forvaltningens journalnotater, udtalelse fra drengens studievejleder og oplysninger fra drengens opholdssted.

7 Sag om anbringelse med tvang trods samtykke

Det er en forudsætning for at bruge servicelovens § 58, stk. 2, at både forælderen og den unge har givet samtykke til formålet med anbringelsen, det vil sige, at der er tale om et informeret samtykke efter servicelovens § 53. Er der ikke et sådant samtykke, kan reglen i servicelovens § 58, stk. 2, ikke anvendes. Det afgørende kriterium for at bruge reglen i servicelovens § 58, stk. 2, er at hensynet til barnet eller den unge på afgørende måde taler for det. Grunden kan være, at det er usikkert om samtykket holder. Det kan også være, at barnet eller den unge har et særligt behov for med sikkerhed at vide, hvor han eller hun skal bo.

Eksempel 19 - § 58 stk. 1, nr. 1, og stk. 2

Sag, hvor det var afgørende for barnets udvikling, at det kunne føle sig sikker på, hvor det skulle bo, forælder havde flere gange tidligere krævet barnet hjem

Anbringelse af 14-årig pige. Samlevende forældre, hvor moderen havde forældremyndigheden. I Ankestyrelsen vurderede vi, at moderen på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kunne give pigen tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre hende den ro, tryghed, forudsigelighed, stimulation og støtte, som hun havde brug for. Vi henviste til, at moderen var beskrevet med en følelsesmæssig usta-

bil personlighedsstruktur, og at hun og pigens fader i perioder havde haft voldsomme indbyrdes konfrontationer i hjemmet. Dertil kom, at kommunen havde beskrevet, at moderen havde et større alkoholforbrug, hun var blandt andet mødt beruset op til den årlige sommerfest på pigens opholdssted. Vi henviste desuden til, at pigen på trods af visse faglige og sociale vanskeligheder udviklede sig på opholdsstedet.

Vi fandt, at pigen fortsat havde behov for struktur og stabilitet samt trygge rammer og forudsigelighed i et miljø præget af tillidsfulde og empatiske voksne, der kunne tage ansvar for hen-

SERVICELOVENS § 58, stk. 2

Når hensynet til barnet eller den unge på afgørende måde taler for det, kan børn og unge-udvalget beslutte, at barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet efter stk. 1, selv om forældremyndighedens indehaver og den unge giver samtykke til anbringelse efter § 52, stk. 3, nr. 8.

SERVICELOVENS § 53

Samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, til en afgørelse efter § 52, stk. 3, nr. 8, skal omfatte formålet med anbringelsen, jf. § 140, stk. 5, 1. pkt.

de. Årsagen var de oplevelser, hun havde haft tidligere i livet, og især de voldsomme indbyrdes konfrontationer i hjemmet mellem forældrene. Dertil kom, at pigen selv havde givet udtryk for, at hun var glad for at bo på opholdsstedet og gerne ville blive boende. Vi vurderede, at det af hensyn til pigen var afgørende, at anbringelsen af hende ikke afhang af moderens samtykke. Årsagen var, at det var vigtigt for pigens positive udvikling, at hun kunne føle sig sikker på, hvor hun skulle bo – og vigtigt, at hun også i længere tid fremover blev sikret den nødvendige ro, tryghed, forudsigelighed, stimulation og støtte.

Vi henviste til, at moderen flere gange under det første anbringelsesforløb havde krævet at få pigen hjem, når moderen fik den opfattelse, at anbringelsesstedet ikke var tilstrækkeligt godt, eller når hun på anden måde var utilfreds med kommunens dispositioner. Vi vurderede, at der var væsentlig risiko for, at det ville ske igen, før formålet med anbringelsen var opfyldt, hvis an-

bringelsen blev gjort frivillig. Dertil kom, at moderens samarbejde med personalet på opholdsstedet var beskrevet som dårligt fungerende.

Som dokumentation i sagen blev der brugt oplysninger fra blandt andet børnesamtale med pigen, psykologisk undersøgelse af moderen, psykologisk undersøgelse af pigen, lægekonsulteskema vedrørende moderen, afgørelse om førtidspension vedrørende moderen, rapporter om pigens plejeforhold, indberetning og udtalelser fra pigens opholdssted, skoleudtalelse om pigen, samt diverse journalnotater fra kommunen om familien.

8

Sager med utilstrækkeligt grundlag for anbringelse uden samtykke

De følgende eksempler stammer fra sager, hvor børn og unge-udvalgene havde truffet beslutning om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, mens Ankestyrelsen ved behandlingen af klagen over de enkelte afgørelser vurderede, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for en anbringelse uden samtykke.

Vi traf derfor beslutning om hjemgivelse af børnene.

Eksempel 20 - § 58

Hjemgivelse. Forælderen var blevet psykisk rask, havde stabile forhold og var indstillet på at søge hjælp til sig selv og børnene ved yderligere problemer

Hjemgivelse af to drenge på 7 og 10 år. Der var tale om en sag om fortsat anbringelse uden for hjemmet. Moderen boede alene. Under Ankestyrelsens behandling af sagen fik moderen forældremyndigheden over drengene.

I Ankestyrelsen vurderede vi, at drengene kunne bo hjemme. Vi lagde vægt på, at moderen gennem længere tid havde været psykisk

rask, og at hendes forhold i øvrigt var stabile. Vi henviste til, at drengene havde problemer, der ikke var behandlingskrævende, men var en reaktion på forløbet. Endelig lagde vi vægt på, at moderen var indstillet på at søge hjælp til sig selv og drengene, hvis der skulle opstå yderligere problemer.

Vi henstillede til, at kommunen i forbindelse med hjemgivelsen af drengene, vurderede moderens og drengenes behov for eventuelle støtteforanstaltninger.

Det fremgik af sagen, at drengene havde været anbragt uden for hjemmet i knap et år. Ved fornyet behandling i kommunens børn og unge-udvalg blev anbringelsen opretholdt. Begrundelsen var, at moderens psykiske tilstand ikke havde været stabil igennem tilstrækkelig lang tid til, at hun ville være i stand til at dække drengenes behov. Udvalget lagde desuden vægt på, at forældrene ikke var enige om, hvor drengene skulle bo.

To år inden drengenes anbringelse var moderen blevet skilt fra drengenes far. Derefter boede moderen i en periode sammen med en ny mand. Moderen havde igennem flere år modtaget næsten konstant antidepressiv behandling og havde været indlagt to gange. Moderen havde oprindelig givet sit samtykke til anbringelsen og havde på det tidspunkt givet udtryk for, at hun ikke kunne overskue at tage sig af de to drenge og deres lidt ældre søster. Det psykiatriske hospital oplyste efter anbrin-

gelsen, at det var ca. to år siden, at moderen havde været uligevægtig og havde reageret impulsivt og uhensigtsmæssigt. Det sidste års tid havde hospitalet oplevet en helt stabil adfærd hos moderen, som var i arbejde og passede det godt. Samværet med drengene foregik roligt og harmonisk.

Som dokumentation i sagen blev der for moderens vedkommende blandt andet brugt oplysninger fra den psykiatriske afdeling, fra hendes arbejdsgiver og fra en psykologerklæring, som blev udarbejdet til brug for forældremyndighedssagen. I belysningen af drengenes situation indgik oplysninger fra skole, psykolog og plejefamilie. Desuden blev der anvendt oplysninger fra en familierådgiver, der havde ydet "hjemmehos"-bistand til familien.

Eksempel 21- § 58

Hjemgivelse. Forælderen havde udviklet sig positivt, erkendte sine vanskeligheder i forhold til barnet og var indstillet på anden form for støtte

Hjemgivelse af dreng på 5 år. Faderen havde forældremyndigheden over drengen. I Ankestyrelsen vurderede vi, at drengen kunne flytte hjem igen.

Vi lagde vægt på faderens positive, personlige udvikling, herunder hans indsigt i og erkendelse af sine vanskeligheder i forhold til drengen. Vi lagde desuden vægt på faderens ønske om at fortsætte forløbet med samtalerapi hos en psykolog samt hans ønske om at have en støtteperson.

Endelig lagde vi vægt på, at faderen var indstillet på støtte i form af aflastningsophold til drengen, gerne hos drengens plejefamilie. Vi vurderede, at drengen havde nogle vanskeligheder, idet han ikke var alderssvarende

udviklet. Vi forudsatte derfor, at kommunen fulgte drengen via en psykologisk undersøgelse – med henblik på at afdække hans behov og sikre hans udvikling. Vi forudsatte desuden, at der blev iværksat støtteforanstaltninger i forbindelse med hjemgivelsen.

Det fremgik af sagen, at drengen i cirka tre år før anbringelsen havde boet hos faderen. Herefter begyndte kommunen at modtage underretninger. Drengen mødte ikke stabilt i vuggestue og børnehave, og der var vendt op og ned på hans dagsrytme.

Drengen havde svært ved at begå sig blandt andre børn. I de næste par år iværksatte kommunen to familiebehandlingsforløb, og der blev gennemført en psykologisk undersøgelse af faderen. Cirka fire måneder før anbringelsen var faderen kommet i samtaleterapi hos en psykolog. Faderen havde samvær med drengen flere gange ugentligt.

Som dokumentation blev der for faderens vedkommende blandt andet brugt oplysninger fra familiebehandlingscenter, psykolog, praktiserende læge og arbejdsgiver. Drengens situation blev belyst på baggrund af oplysninger fra sundhedsplejerske, vuggestue, børnehaver, psykolog fra PPR, talepædagog, praktiserende læge og drengens anbringelsessted.

Eksempel 22 - § 58, § 50 og § 65

Hjemgivelse. Manglende dokumentation for, at barnet ikke trivedes eller havde særlige vanskeligheder

Hjemgivelse af dreng på 2½ år. Forældrene havde fælles forældremyndighed, men faderen som gav samtykke til anbringelsen, havde kun sporadisk kontakt til drengen. I Ankestyrelsen vurderede vi, at der ikke på daværende tidspunkt forelå tilstrækkelig dokumentation for, at der var en åbenbar risiko for, at drengen led alvorlig skade ved at bo hjemme. Årsagen var, at det ikke var tilstrækkeligt dokumenteret, at drengen ikke trivedes i hjemmet, og at det ikke var dokumenteret, at drengen havde særlige vanskeligheder, der gjorde, at han ikke kunne blive boende hjemme. Vi henviste til, at der kun forelå en udtalelse fra drengens vuggestue i sagen, men ikke en egentlig undersøgelse af drengen og hans forhold. Vi pålagde kommunen at foretage en undersøgelse af drengens forhold inden for to måneder med henblik på at

afklare, om han havde behov for særlig støtte. Det fremgik af sagen, at kommunens børn og unge-udvalg samtidig havde anbragt drengens stærkt handicappede søster på fire år. Ankestyrelsen fastholdt anbringelsen af pigen.

Som dokumentation i sagen blev der blandt andet brugt oplysninger fra en udtalelse fra drengens vuggestue, samt diverse oplysninger om familien fra kommunens journal.

FORHOLD DER KAN HAVE BETYDNING FOR BESLUTNINGEN OM HJEMGIVELSE

- Forælderen har udviklet sig positivt under barnets anbringelse for eksempel efter samtalerapi hos psykolog
- En forælder med psykiske problemer har gennem længere tid haft en stabil adfærd
- Forælderen erkender sine eller barnets vanskeligheder og er villig til at modtage støtte til sig selv eller barnet
- Der findes udtalelser, men mangler egentlige undersøgelser af barnet og dets forhold
- Barnet har ikke særlige vanskeligheder, der gør, at det ikke kan blive boende hjemme
- Barnets behov for støtte kan løses i hjemmet
- Samværet med barnet foregår roligt og harmonisk

De nævnte forhold er udledt af eksemplerne i afsnit 8.

9 Sager hvor Ankestyrelsen, i modsætning til børn og unge-udvalget, vurderede, at grundlaget for anbringelse uden samtykke var tilstrækkeligt

Ankestyrelsen har i kraft af servicelovens § 65 mulighed for at tage en sag op til behandling, hvis vi vurderer, at en kommune ikke foretager sig tilstrækkeligt i forhold til at dække et barns eller en ungs særlige behov for støtte, herunder for eksempel ikke træffer afgørelse om anbringelse uden for hjemmet.

I de viste eksempler har børn og unge-udvalget ikke fulgt kommunens indstilling om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, hvorefter Ankestyrelsen er blevet underrettet og har truffet afgørelse om anbringelse uden for hjemmet. Det er en forudsætning for, at børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om anbringelse uden samtykke, at fire ud af udvalgets fem medlemmer stemmer for kommunens indstilling.

En liste over forhold, der kan føre til anbringelse uden samtykke kan ses i afsnit 5.

Eksempel 23 - § 58, stk. 1, nr. 1, og § 65

Børn og unge-udvalgets afgørelse om ikke at anbringe barnet blev ændret, idet barnets hverdag hjemme var præget af megen uforudsigelighed, og aflastningsophold var ikke tilstrækkeligt

Anbringelse uden samtykke af en dreng på 6 år. Forældrene var ikke samboende, men havde fælles forældremyndighed. Børn og unge-udvalget afviste kommunens indstilling om anbringelse uden samtykke. To medlemmer af udvalget mente, at drengens behov for en stor grad af stabilitet, ro, tryghed og tydelige voksne blev tilgodeset tilstrækkeligt igennem en aflastningsordning. Ankestyrelsen vurderede, at forældrene på grund af begrænsede personlige ressourcer samt deres ustabile måde at leve på, blandt andet på grund af faderens mangeårige brug af euforiserende stoffer, ikke kunne give drengen tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre ham den ro, tryghed og forudsigelighed, som han havde særligt brug for.

Vi henviste til, at faderen i sin tidlige ungdom blev afhængig af euforiserende stoffer, hvilket havde medført en ustabil tilværelse med flere domme for blandt andet berigelseskriminalitet. Endvidere havde faderen givet udtryk for, at han ønskede, at drengen skulle bo hos moderen. Vi henviste desuden til, at moderen på grund af en belastende opvækst og tidlig afhængighed af euforiserende stoffer var blevet understimuleret intelligensmæssigt og følelsesmæssigt. Det bevirkede, at hun havde svært ved at give drengen følelsesmæssig omsorg samt en stabil og struktureret hverdag med en tydelig voksenstøtte. Hun havde derudover svært ved at tilsidesætte sine egne behov for at sikre, at drengens behov først blev opfyldt.

Vi henviste endvidere til, at drengen var født med abstinenser og havde et stort behov for tryghed, stabilitet og tydelige voksne. Det var beskrevet, hvordan han reagerede med utryghed og vrede, når aftaler blev ændret uden hans vid-

ende. Det fremgik yderligere, at drengen i den første tid efter ankomsten i aflastningsfamilien var meget urolig, let blev vred, var meget opmærksomhedssøgende og krævede øjeblikkelig behovsopfyldelse uden at tage hensyn til andre og deres behov.

Vi bad kommunen om snarest muligt at iværksætte en bred psykologisk undersøgelse af drengen med henblik på at afklare, hvilken hjælp og støtte han havde behov for. Vi bad desuden kommunen om at forsøge at få gennemført en ny forældrevegneundersøgelse af moderen. Undersøgelsen skulle afdække moderens ressourcer som forælder, set i forhold til drengens behov, samt afdække hendes eventuelle behov for personlig støtte.

Det fremgik af sagen, at drengen tidligere havde været anbragt, men at forældrene havde hjemtaget ham i 2003. Efterfølgende havde man forsøgt med familiebehandling, hvilket

ikke forbedrede forholdene i hjemmet. Moderens tilværelse var blandt andet præget af mange flytninger samt af et ustabil forhold til hendes nuværende kæreste. Drengen blev ofte afleveret sent i børnehaven, ligesom han havde et ustabil fremmøde, hvilket var blevet påtalt overfor moderen uden resultat. Hans hverdag var præget af megen uforudsigelighed.

Som dokumentation i sagen blev blandt andet brugt oplysninger fra § 50-undersøgelse samt fra kommunens journalark, forældrevegneundersøgelse af moderen, diverse underretninger samt status fra aflastningsfamilien.

Eksempel 24 – § 58, stk. 1, nr. 1 og 4, og § 65

Børn og unge-udvalgets afgørelse om ikke at anbringe 2 børn blev ændret, børnene var behandlingskrævende, og forældrene havde en forhistorie med dårligt samarbejde med kommunen

Anbringelse uden samtykke af en dreng og en pige på henholdsvis 3½ og 1½ år. Forældrene boede sammen og havde fælles forældremyndighed over børnene. Børn og unge-udvalget afviste kommunens indstilling om anbringelse uden samtykke. To medlemmer af udvalget mente, at problemerne kunne løses under børnenes ophold hjemme, da forældrene var indstillet på massiv hjælp i hjemmet.

I Ankestyrelsen vurderede vi, at forældrene på grund af begrænsede personlige ressourcer – og på trods af, at de holdt meget af børnene – ikke kunne give dem tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre dem den nødvendige ro, struktur og stimulation. Vi vurderede desuden, at forældrene ikke kunne give drengen den yderligere støtte, som han på grund af sin forsinkede udvikling havde brug for. Vi henviste til, at forældrenes hverdag med børnene var præget af uro og manglende struktur og at forældrene ofte var optaget af deres egne vanskeligheder og behov – på bekostning af børnenes behov for stabil, nærværende omsorg.

Vi henviste desuden til, at familiebehandling i perioden januar-december 2006 ikke havde kunnet bibringe forældrene tilstrækkelig forståelse for børnenes behov for ro, struktur og stimulation. Vi var opmærksomme på de seneste oplysninger om, at børnenes hygiejne var

forbedret, og at der ikke længere blev røget i nærheden af pigen. Vi henviste desuden til, at drengen på alle områder var udviklet som et yngre barn og derfor havde brug for særlig omsorg og støtte til sin videre udvikling. Det fremgik, at hans trivsel var svingende.

Vi henviste endelig til, at pigen ikke virkede naturligt nysgerrig og interesseret i sine omgivelser, og at hendes sprog ikke var alderssvarende. Også pigens trivsel var beskrevet som svingende.

Forældrene oplyste under mødet i Ankestyrelsen, at de i et vist omfang var villige til at modtage støtte, men at de ikke ønskede støtte til deres forældreskab. Vi bad kommunen om hurtigst muligt at iværksætte en forældre-undersøgelse af begge forældre. Vi bad desuden kommunen om at iværksætte en undersøgelse af pigens udvikling.

Det fremgik af sagen, at drengen ikke var alderssvarende udviklet, og at han havde en hudsygdom. Pigen var ikke alderssvarende sprogligt udviklet og havde astmatisk bronkitis, som krævede behandling.

Begge forældre var beskrevet som umodne med sociale og intellektuelle vanskeligheder. Forældrene havde nogen kontakt med moderens familie, men syntes ikke derudover at have noget netværk. Faderen havde ikke taget meget del i omsorgen for børnene. Han havde kun i begrænset omfang deltaget i en iværksat familiebehandling. Samarbejdet med kommunen havde været problematisk, og behandlingen blev ændret, da moderen ikke ønskede at arbejde med forældrenes relationer til børnene.

Som dokumentation i sagen blev der blandt andet brugt oplysninger fra statusrapporter vedrørende forældrene, oplysninger fra hospital og sundhedsplejerske vedrørende pigen, underretning fra pigens vuggestue og drengens børnehave, samt oplysninger fra en udviklingsbeskrivelse fra en familiepædagog.

10

Om begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses derhjemme

Det er som nævnt i afsnit 4 en betingelse for at kunne anbringe et barn eller en ung uden for hjemmet uden samtykke, at der er en begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses i hjemmet.

Det er således nødvendigt at gøre sig klart og beskrive, hvorfor problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges ophold hjemme.

Hvad kan så føre til en begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses i hjemmet?

Det kan handle om, at andre foranstaltninger end anbringelse ikke længere er tilstrækkelige, eller at de er uanvendelige i situationen. Årsagen kan være forhold hos forælderen såvel som hos barnet eller den unge. I det følgende er nævnt en række forskellige årsager.

En hyppig årsag er, at forælderen i det hidtidige forløb om støtte til barnet eller den unge ikke har været i stand til at samarbejde i tilstrækkeligt omfang om at modtage støtte til sig selv eller til barnet eller den unge. Det kan have vist sig ved, at forælderen er udeblevet fra aftaler med kommunen eller med den eller dem, der skulle levere støtten: Hjemmehosser, psykologer, alkoholambulatorier, familiebehandlingssteder og så videre. Forælderen kan også have været ustabil i sin opfattelse af behovet for støtte. Der kan for eksempel være tale om situationer, hvor forælderen ganske vist kommer til møder og aftaler med kommunen eller andre, men hvor forælderen holdning til den påtænkte eller igangværende støtte, og udbyttet af den, svinger meget.

SERVICELOVENS § 58, stk. 1, 2. punktum

Der kan kun træffes en afgørelse efter 1. pkt., når der er begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet.

En anden årsag kan være, at forælderen ikke forstår eller ønsker at forstå omfanget af barnets eller den unges behov eller problemer. Det kan være fagligt uforsvarligt at iværksætte støtte i hjemmet, hvis forælderen ikke har indsigt i og forståelse for formålet med støtten.

En tredje årsag kan være, at forælderen har så store vanskeligheder, at der først skal arbejdes med dem, inden den pågældende er i stand til at modtage støtte i hjemmet. Det kan være behandling af et alkohol- eller stofmisbrug, medicinsk eller terapeutisk behandling af egne psykiske vanskeligheder, stabilisering af boligforhold med mere. Der kan også være tale om problemer hos forælderen med vold, overgreb eller svære psykiske vanskeligheder, der gør, at barnet eller den unge ikke kan være i hjemmet.

En fjerde årsag kan være, at forælderen i forvejen har et eller flere børn, der er anbragt uden for hjemmet, og at der ikke er sket – eller er udsigt til – afgørende ændringer i forælderen's forhold eller evner til at modtage anden form for støtte end en anbringelse.

Den sidste årsag, der skal nævnes her, handler om, at barnets eller den unges vanskeligheder i sig selv kan være af så alvorlig karakter, at vanskelighederne kun kan løses ved døgnophold i professionelt regi. Herunder hører også situationer med børn eller unge, der modarbejder at modtage støtte i hjemmet. Der kan i disse tilfælde være et udmærket samarbejde med forælderen. Konflikten, der fører til, at der må træffes en afgørelse om anbringelse uden samtykke, bunder her i forskellige opfattelser af behovet for støtte i døgnregi.

Eksempel 25 - § 58, stk. 1, 1. pkt., nr.1, jf. 2. pkt.
Forældre som havde modtaget megen støtte i hjemmet, havde svært ved at bruge rådene i hverdagen og havde svært ved at tilsidesætte egne behov

Anbringelse af dreng på 1 år. Den 29-årige mor var alene med drengen. I Ankestyrelsen vurderede vi, at moderen ikke kunne give drengen tilstrækkelig omsorg og pleje i dagligdagen og sikre ham den trykthed, forudsigelighed, stimulation samt støtte, som han særligt havde brug for. Vi henviste til, at moderen, trods støtte i hjemmet og tæt opfølgning af sundhedsplejerske i hjemmet efter drengens fødsel, havde svært ved at tilsidesætte egne behov til fordel for drengens behov. Drengen fik enten hele moderens opmærksomhed eller han "blev glemt".

Vi henviste desuden til, at moderen efter en massiv indsats i familien havde svært ved at tage imod råd og bruge dem stabilt i den praktiske hverdag. Hun glemte at give drengen mad og drikke på passende og regelmæssige

tidspunkter, og han fik ikke altid tilstrækkeligt varmt tøj eller dække, når han sov ude.

Endelig henviste vi til, at uanset at drengen udviklede sig positivt under anbringelsen, så havde han behov for at blive set og læst af sine omgivelser for at kunne udvikle sig normalt. Herudover havde drengen behov for trykke, stabile voksenrammer.

Det fremgik af sagen, at drengen allerede, da han var få måneder gammel, viste ingen eller meget svage tegn på basale behov. Senere i forløbet inden anbringelsen var det beskrevet, at han sov meget, ikke pludrede eller græd og var helt uden mimik. Umiddelbart forud for anbringelsen blev drengen beskrevet som en dreng, der konstant søgte kontakt, var meget signal-svag og sjældent oplevede sig "set" og anerkendt. Drengens far døde cirka tre måneder før anbringelsen. Drengen havde en ældre bror på ni år, der også var anbragt uden for hjemmet.

Som dokumentation i sagen blev blandt andet brugt oplysninger fra § 50-undersøgelse, fra familiekonsulenter, fra dagpleje, fra kommunens sundhedsplejerske og sundhedstjeneste, fra familiens læge, fra forældreundersøgelse hos psykolog og fra udviklingsvurdering af drengen hos en psykolog.

Eksempel 26 - § 58, stk. 1, 1. pkt., nr. 1, jf. 2. pkt.
Forælder havde svært ved at overholde indgåede aftaler, og adskillige forsøg på at indlede et samarbejde var mislykkedes

Anbringelse af to piger på henholdsvis 10 og 13 år. Moderen havde forældremyndigheden. I Ankestyrelsen vurderede vi, at moderen på grund af sine personlige problemer og ustabile måde at leve på ikke kunne give pigerne tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre dem den ro, trykthed, forudsigelighed og støtte, som de havde brug for.

Vi henviste til beskrivelser af moderens helbredsmæssige og personlige vanskeligheder.

Hun var svær at fastholde, og hun havde vanskeligt ved at overholde indgåede aftaler. Adskillige forsøg på at indlede et samarbejde med hende om støtte til børnene var således mislykkedes. Det fremgik af sagen, at pigerne 3-4 år tidligere havde været anbragt uden for hjemmet i fire år i forbindelse med, at moderen blev varetægtsfængslet for indførsel af hash. Forud for den aktuelle anbringelse havde den kommune, som moderen nu boede i, modtaget flere underretninger, blandt andet fra skolen om dårlig trivsel hos pigerne. Pigerne havde meget fravær, havde tanker omkring selvmord og var meget konfliktsøgende. Det var heller ikke lykkedes skolen at få et samarbejde med moderen om støtte til pigerne.

Som dokumentation i sagen blev brugt oplysninger om forælderen i kommunens journal, statusattester fra forælderen læge samt oplysninger fra skolen, fra kommunens socialrapport, fra § 50-undersøgelse, fra familieværksted og fra børnenes anbringelsessted.

11

Foreløbige afgørelser

Når kommunen har vurderet, at et barn eller en ung skal være anbragt uden for hjemmet uden samtykke, skal sagen forelægges børn og unge-udvalget med en indstilling.

Hvis hensynet til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i børn og unge-udvalget, kan formanden eller i dennes fravær næstformanden for børn og unge-udvalget træffe en foreløbig afgørelse. Udover at kravene til en anbringelse uden samtykke skal være opfyldt, er det en betingelse, at der er tale om et øjeblikkeligt behov hos barnet eller den unge.

Ved øjeblikkeligt behov forstås, at anbringelsen er akut nødvendig.

Endelig forudsættes det, at kommunen har forsøgt at indhente samtykke til en anbringelse hos forælderen og den unge, der er fyldt 15 år.

Det er ikke muligt for formanden eller næstformanden at delegerer kompetencen til at træffe afgørelse. Formanden eller næstformanden skal derfor altid kunne træffes på telefon. Der er ingen formkrav til selve den foreløbige afgørelse – men der skal inden 24 timer efter iværksættelsen gives skriftlig meddelelse til forælderen og den unge, der er fyldt 15 år.

Afgørelsen skal herefter snarest muligt, og senest inden syv dage, forelægges børn og unge-udvalget til godkendelse, uanset om foranstaltningen i mellemtiden er ophørt.

Afgørelsen er herefter gyldig i en måned, hvorefter sagen skal forelægges børn og unge-udvalget til endelig godkendelse – medmindre anbringelsen er ophørt forinden.

KRAV TIL EN FORELØBIG AFGØRELSE

- Betingelserne i § 58 skal være opfyldt
- Et samtykke fra forælderen og den unge, der er fyldt 15 år, skal være forsøgt indhentet
- Anbringelsen skal være akut begrundet i barnets eller den unges øjeblikkelige behov

SERVICELOVENS § 75, stk. 1 – 4

Formanden eller i dennes fravær næstformanden for børn og unge-udvalget kan træffe foreløbige afgørelser efter §§ 51, 58, 60 og 63, § 71, stk. 3, § 78, stk. 4, og § 123, stk. 2, som af hensyn til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i børn og unge-udvalget.

Stk. 2. Forældremyndighedens indehaver og eventuelle andre parter, jf. § 72, skal inden 24 timer efter iværksættelsen af en foreløbig afgørelse have skriftlig meddelelse om afgørelsen samt en begrundelse for afgørelsen. Meddelelsen skal tillige indeholde oplysning om retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og til at udtale sig om sagen samt om retten til vederlagsfri advokatbistand.

Stk. 3. En foreløbig afgørelse efter stk. 1 skal snarest muligt og senest inden 7 dage efter iværksættelsen af afgørelsen forelægges børn og unge-udvalget til godkendelse, uanset om foranstaltningen er ophørt.

Stk. 4. En afgørelse, der er godkendt efter stk. 3, har gyldighed i 1 måned. En afgørelse vedrørende § 51 har gyldighed, indtil undersøgelsen er afsluttet, dog højst 2 måneder regnet fra den foreløbige afgørelse efter stk. 1. En afgørelse vedrørende § 78, stk. 4, har gyldighed, indtil der træffes en ny afgørelse om flytning eller hjemtagelse.

11.a. Sag om akut behov

Eksempel 27 - § 58, stk. 1, nr. 1, og § 75, stk. 1 og 3 Akut behov for anbringelse, forælderen truede med selvmord og med at skjule sig med barnet

Akut behov for anbringelse uden samtykke af en pige på 8 år. Forældrene havde fælles forældremyndighed. Moderen, men ikke faderen, havde givet samtykke til en anbringelse og erkendt, at hun ikke kunne have datteren boende. Ankestyrelsen vurderede, at pigens øjeblikkelige behov den pågældende dag gjorde det nødvendigt, at formanden for børn og unge-udvalget traf en foreløbig afgørelse om anbringelse. Årsagen var, at ingen af forældrene var i stand til at give datteren tilstrækkelig omsorg og pleje i dagligdagen og sikre hende den ro, tryghed, forudsigelighed, stimulation og støtte, som hun havde brug for.

Årsagen var desuden faderens sindsstemning den pågældende dag, hvor han truede med selvmord i en samtale med forvaltningen og truede med at gå under jorden med pigen.

Det fremgik af sagen, at pigen efter forældrenes samlivsophævelse boede hos faderen. Forvaltningen havde modtaget flere bekymrende underretninger vedrørende pigens renlighed, påklædning og lektielæsning, og forvaltningen havde forgæves forsøgt at etablere et samarbejde med faderen. Da forvaltningen fortsat, og på trods af støtte i hjemmet, modtog bekymrende underretninger, meddelte forvaltningen, at pigen skulle anbringes.

Som dokumentation for pigens akutte behov, blev der i sagen brugt oplysninger fra et journalnotat om en telefonsamtale mellem kommunen og faderen på dagen for den foreløbige afgørelse.

11.b Sag om manglende forsøg på at indhente samtykke

Eksempel 28 - § 58, stk. 1, nr. 1 og § 75, stk. 1 og 3 Sag om manglende forsøg på at indhente samtykke inden den foreløbige afgørelse

Akut anbringelse af nyfødt dreng. En gravid kvinde blev indlagt på psykiatrisk afdeling med diagnosen paranoid skizofreni og blev overført til en lukket psykiatrisk afdeling efter at have angrebet en ansat. Under indlæggelsen fødte kvinden, som havde forældremyndigheden alene. Barnet blev straks derefter anbragt ved en tvangsmæssig beslutning truffet af formanden for børn og unge-udvalget. Ankestyrelsen vurderede, at der var tale om en akut situation – men da kommunen ikke havde forsøgt at indhente et samtykke til en midlertidig anbringelse, og ikke havde givet begrundelse herfor, var betingelserne for at træffe en formandsafgørelse ikke opfyldt. Vi ophævede derfor børn og unge-udvalgets godkendelse af den

foreløbige afgørelse. Drengen forblev anbragt uden for hjemmet, da børn og unge-udvalget efterfølgende havde truffet afgørelse om endelig anbringelse af drengen – en afgørelse som vi tiltrådte.

Som dokumentation i sagen blev brugt en § 50-undersøgelse samt oplysninger om moderen fra to hospitaler og fra distriktspsykiatrien.

12

Oplysning af en børnesag med samtykke

Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, skal barnets eller den unges forhold undersøges nærmere. Det fremgår af servicelovens § 50.

Som udgangspunkt kræver kommunens afgørelse om at undersøge barnets eller den unges forhold samtykke fra den, der har forældremyndigheden – og fra den unge, der er fyldt 15 år.

Der er ikke opstillet formelle krav til samtykkets form, men af hensyn til blandt andet kommunens dokumentation i sagen er det hensigtsmæssigt, at samtykket er skriftligt.

Med henblik på, at kommunen skal tilvejebringe en kvalificeret undersøgelse, som afdækker ressourcer og problemer hos barnet, den unge, familien og netværket, er det bestemt, at undersøgelsen skal omfatte barnets eller den unges: udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold samt venskaber og andre relevante forhold. Det er også en vigtig del af undersøgelsen, at kommunen taler med barnet eller den unge, og dermed får oplysninger om, hvordan barnet og den unge oplever situationen.

For at kunne beskrive disse forhold er det forudsat, at kommunen kan benytte en række forskellige skriftlige oplysningskilder og inddrager de fagfolk, som allerede har kendskab til barnets eller den unges og familiens forhold.

Kommunen kan indhente oplysninger, som allerede er skrevet ned, og oplysninger i form af viden hos de personer, der har med barnet, den unge eller familien at gøre. Kommunen kan således godt bede om nye udtalelser fra for eksempel daginstitution, læge, privatpersoner eller andre, der har kendskab til barnet og barnets forhold.

Hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog. Hvis der ikke er et samtykke til undersøgelsen, må undersøgelsen kun gennemføres, hvis der træffes en afgørelse efter servicelovens § 51.

Læs mere om muligheden for at gennemføre undersøgelser uden samtykke i afsnit 13.

SKRIFTLIGE OPLYSNINGSKILDER

Eksisterende oplysninger i sagen, men også oplysninger, kommunen indhenter eksempelvis fra

- Daginstitutioner
- Skoler og ungdomsklubber
- Psykologer
- Læger eller sundhedsplejersker
- Sygehuse
- Behandlingsklinikker
- Arbejdsløshedskasse
- Arbejdsgivere
- Privatpersoner

SERVICELOVENS § 50

Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold. Afgørelsen træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, jf. dog stk. 9 og § 51.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens undersøgelse, jf. stk. 1, skal anlægge en helhedsbetragtning, der skal omfatte barnets eller den unges

- 1) udvikling og adfærd,
- 2) familieforhold,
- 3) skoleforhold,
- 4) sundhedsforhold,
- 5) fritidsforhold og venskaber og
- 6) andre relevante forhold.

Stk. 3. I sin undersøgelse skal kommunalbestyrelsen afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket. For unge, der er fyldt 15 år, skal undersøgelsen afdække de særlige forhold, der skal indgå ved valg af indsats for denne aldersgruppe, jf. § 52 og § 76.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal som led i undersøgelsen inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre, jf. § 49. Hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog.

Stk. 5. Undersøgelsen må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger, og skal i øvrigt gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader.

Stk. 6. Undersøgelsen skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og i bekræftende fald af hvilken art disse bør være. Der skal være oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge stiller sig til foranstaltningerne, og om de forhold i familien eller i dennes omgivelser, som kan bidrage til at klare vanskelighederne.

Stk. 7. Undersøgelsen skal afsluttes senest 4 måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte. Hvis undersøgelsen undtagelsesvis ikke kan afsluttes inden 4 måneder, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en foreløbig vurdering og snarest herefter afslutte undersøgelsen.

Stk. 8. I forbindelse med undersøgelsen skal kommunalbestyrelsen vurdere, om der skal foretages en undersøgelse af eventuelle andre børn i familien.

Stk. 9. Hvis forældremyndighedens indehaver eller den unge, der er fyldt 15 år, ikke giver samtykke, jf. stk. 1, kan undersøgelsen gennemføres uden samtykke ved at indhente de nødvendige eksisterende oplysninger, jf. § 11 c, stk. 1, nr. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Stk. 10. Hvis det må antages, at der kan opstå et behov for særlig støtte til et barn umiddelbart efter fødslen, skal kommunen undersøge de vordende forældres forhold nærmere. Afgørelse herom træffes med samtykke fra forældrene.

Stk. 3-9 finder anvendelse ved afgørelsen.

LOV OM ADMINISTRATION OG RETSSIKKERHED PÅ DET SOCIALE OMRÅDE (RETSSIKKERHEDSLOVEN), § 10, § 11 OG § 11 a, stk. 1

§ 10. Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

§ 11. Myndigheden kan anmode personer, der søger om eller får hjælp, om 1) at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp de er berettiget til, og 2) at lade sig undersøge hos en læge eller blive indlagt til observation og behandling som led i sagsbehandlingen.

Stk. 2. Personer, der får hjælp, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen.

§ 11 a, stk. 1. Myndigheden kan efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløshedskasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Myndigheden kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, hvis oplysningerne ikke videregives.

13

Muligheder for at oplyse en børnesag uden samtykke

Hvis det ikke er muligt at opnå samtykke til § 50-undersøgelsen, findes der to muligheder for alligevel at fremskaffe de nødvendige oplysninger.

DER FINDES TO MULIGHEDER

- Kommunen kan efter servicelovens § 50, stk. 9, indhente de nødvendige eksisterende oplysninger, der findes om barnet, den unge eller familiens forhold. Med nødvendige oplysninger menes oplysninger, der er af væsentlig betydning for den afgørelse, der skal træffes. Begrebet "eksisterende oplysninger" dækker både oplysninger, som allerede er skrevet ned, og oplysninger i form af viden hos de personer, der har med barnet, den unge eller familien at gøre.
- En anden mulighed er, at børn og unge-udvalget bestemmer, at der skal gennemføres en undersøgelse af barnet eller den unge uden samtykke efter servicelovens § 51. Denne bestemmelse kan anvendes, hvis en undersøgelse er nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling.

Derudover har kommunen mulighed for at indhente de nødvendige oplysninger om forældremyndighedsindehaverens eventuelle samlever eller ægtefælle, der ikke har del i forældremyndigheden.

SERVICELOVENS § 50, STK. 9

Hvis forældremyndighedens indehaver eller den unge, der er fyldt 15 år, ikke giver samtykke, jf. stk. 1, kan undersøgelsen gennemføres uden samtykke ved at indhente de nødvendige eksisterende oplysninger, jf. § 11 c, stk. 1, nr. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

SERVICELOVENS § 51

Når det må anses for nødvendigt for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, beslutte at gennemføre undersøgelsen under ophold på en institution eller indlæggelse på sygehus, herunder psykiatrisk afdeling. En sådan undersøgelse skal være afsluttet inden 2 måneder efter børn og unge-udvalgets afgørelse.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 75, når betingelserne herfor er opfyldt.

LOV OM ADMINISTRATION OG RETSSIKKERHED PÅ DET SOCIALE OMRÅDE (RETSSIKKERHEDSLOVEN), § 11 b OG § 11 c

§ 11 b. Hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11, stk. 1, nr. 1 og 2, eller ikke giver samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger, jf. § 11 a, stk. 1, skal myndigheden behandle sagen om hjælp på det foreliggende grundlag, medmindre oplysninger kan indhentes uden samtykke, jf. § 11 a, stk. 2, og § 11 c.

§ 11 c. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 4, fraviges i sager om 1) særlig støtte til børn og unge efter kapitel 11 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke, samt i forbindelse med undersøgelser efter § 50 i lov om social service, 2) førtidspension...

Stk. 2. Hvis det er nødvendigt for behandlingen af en sag efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden desuden uden samtykke anmode private, der har kendskab til forholdene, om at give oplysninger, der er nødvendige for at behandle sagen. Myndigheden skal ved anmodningen gøre opmærksom på, at den adspurgte ikke er forpligtet til at svare.

Stk. 3. I sager efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden uden samtykke forlange oplysninger efter § 11 a, stk. 1, og indhente oplysninger efter § 11 c, stk. 2, om personer, der er part i sagen, samt om forældremyndighedsindehaverens samlever eller ægtefælle.

Stk. 4. Myndigheden skal uanset adgangen til at indhente oplysninger uden samtykke, jf. stk. 1-3, forsøge at få samtykke til at indhente oplysningerne.

Ankestyrelsen

Amaliegade 25

Postboks 9080

1022 København K

Telefon: 33 41 12 00

Telefax 33 41 14 00

E-mail: ast@ast.dk